

בשער השיעורים

הגט, "ספר כריתות", עניינה המרכזי של מסכת גיטין משקף את ייחוד יופי קשר הנישואין המושתת על טהרת הרצון וחופש בחירתו. הרצון החופשי העומד בבסיס הקשר מאז ה"נסירה" מהאחדות היצירתית הוא גם המאפשר, בהשתנותו, את התרתו.

בניגוד אליו, כעור הוא הקשר הנוצר מכוח רצון הרודה באדם ושולט בו בחינת "שכם בני חשקה נפשו וכו'" המבסס את הקשר עם האנוסה שלא עפ"י רצון בחירי ובשל כך אינו ניתן לפרימה וניתוק "לא יכול לשלחה כל ימיו".

ברם שונה הוא הקשר "עם אשה אשר אהבת" באותו המובן שנאמר על התורה, זו נכפתה מלכתחילה כגיגית מתוך נגזרת נשמתנו וממילא שבה והתקבלה ברצון ומאז ועד היום לא פסק קולה וב"ה רק הולך וחזק.

השיעורים המכונסים בספר זה, הרביעי בסדרה, דנים בדפים הראשונים של מסכת גיטין, זכיתי לאומרם במספר מחזורים בהם נלמדה המסכת בישיבתנו הק' ישיבת 'מרכז הרב' ובפעם האחרונה נאמרו בשנת תשס"ט לפני חברי הכולל קודם שנבחנו על שו"ע אה"ע, שיעורים אלו שהעליתים על הכתב הם מקצת דמקצת של מה שזכינו ללמוד אז בחבורה ואני תפילה שיזכני ד' להוציא גם את המשכם. כעת ערב חידוש הלימוד בה בישיבה אמרתי להביאם במגילת ספר. לצורך התקנתם לדפוס עברתי עליהם מחדש עם ידידי ותלמידי ברוך הכשרונות והמעלות הרב אביעד וייץ שליט"א שעזרני רבות בהערותיו והארותיו ולו התודה והברכה.

השיעורים מגיעים עד תחילת דף ו כאשר בדף ו ע"ב ישנה פסקה שלא נכתוב עליה שיעור אולם יקרה היא בעיניי מאד ואכתוב מדוע.

כל מי שזכה ללמוד בישיבה תחת הנהגת מרן ראש הישיבה הגאון רבי אברהם אלקנה כהנא שפירא זצ"ל זוכר הוא כי ביום הראשון להיכנסו לישיבה זכה לשמוע מראש הישיבה את דברי התוספות בכתובות דף סג ע"א ד"ה "אדעתא" שכתבו: "...כיון שהלך לבי רב, דרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול", והיה ראש הישיבה חוזר ומביא את דבריהם

כראיה מציאותית פשוטה שהולך לשיבה "דרך הוא" ולא סיכוי קלוש ולא בשמים היא, שנעשה אדם גדול.

זמן רב תמהתי מה בדיוק אותה הגדרת "אדם גדול" עליו דיברו תוספות, מה יש בשיבה כדי לעשותו לאדם גדול וממילא כיצד לעבוד בשנות הלימוד בשיבה על מנת להפיק ממנה יכולת זו.

את התשובה מצאתי בהגיעי למסכת גיטין דף ו ע"ב, שם הגמרא דנה על מעלת ר' אביתר, ולאחר שמראה הגמרא שר' אביתר לא ידע הלכה מסוימת שאמר ר' יצחק, אומרת כן: "א"ל אביי אטו כל דלא ידע הא דר' יצחק לאו גברא רבה הוא, בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי הא גמרא היא וגמרא לא שמיע ליה ועוד הא ר' אביתר הוא דאסכים מריה על ידיה... ואשכחיה ר' אביתר לאליהו א"ל וכו'".

א"כ הגמרא דנה האם ר' אביתר "גברא רבה", אדם גדול, הוא ושני דברים מדויקים בגמרא:

א. אדם שחסרה לו ידיעה אין זה גורע בהיותו אדם גדול אולם אם חסרה לו סברא נכונה - גורע גם גורע.

ב. את המעשה שר' אביתר פגש את אליהו מביאה הגמרא כראיה לכך שר' אביתר אמר סברא נכונה ולכאורה הרואה יתפלא, וכי לא די בעצם זה שר' אביתר זכה לגילוי אליהו כדי להוכיח על גדלותו? מדויק בגמרא שיכול אדם לפגוש את אליהו הנביא אולם אם אינו יודע לומר סברא נכונה לא נעשה בזה גברא רבה.

לשם השגת דרך נכונה וסברא בלימוד וודאי הוא שמסוגלת לה ישיבה, ההתעלות בדרך ד' מתוך יגיעת תלמוד ועמל יומימי ולא דרך חיפוש ריגושים וקיצורי דרך צריכה לעמוד בבסיס עבודת הלימוד בשיבה ואכמ"ל.

אני תפילה כי בספרנו תהיה תרומה מעטה לסלילת דרך לימוד ועיון, ואף כי בדורנו קל להגיע לידיעות ולמצוא מקורות שונים, עניינו של הספר אינו במקורות בהם עוסק אלא בבירור הסברא שבכל מקור ובחשבונות הלמדניים שבתוך המקורות וביניהם. מקור שלא היה לנו מה לומר בו לא הבאנו ואת שהבאנו השתדלנו לדייק ולמצוא בו את נקודת התוך עד כמה שידינו מגעת וודאי איננו נקיים משגיאות.

מודה אני לרבש"ע ששם חלקי בין יושבי ביהמ"ד ללמוד וללמד, לבית הגדול הישיבה הק' שבה גדלתי ובה אני זוכה ללמוד עם תלמידים תחת הנהגת ראש הישיבה הגאון ר' יעקב אלעזר שפירא שליט"א, לכל רבותי לחברי ולתלמידי שהרבה מהכתוב כאן הוא מכוחם ומכוח כוחם, להורי היקרים א"מ הרב פרופ' אהרן הי"ו וא"מ מרת אילה שתחי' שהעמידוני על אור הדעת בדאגה ומסירות שאין בכוחי לשער ושלולא עזרתם לא היה מפעל זה קורם עור וגידים, כמו"כ אני אסיר תודה לחמי פרופ' מנחם נהיר וחמותי מרת נעמי שתחי' על כל שעשו ועושים למעננו.

לאשתי היקרה רחל שתחי' שבכוחותיה המיוחדים דואגת לבניין הבית וגידול ילדינו ברוח וחומר תודה וברכה מיוחדת שיהי נועם ד' עלינו ועל מעשה ידינו.

ולסיום, חובה נעימה לי להודות לאיש מיוחד ויקר מוקיר תורה ורבנן החפץ בעילום שמו שפנה אליי מיוזמתו והציע לסייע בהוצאת הספר זה, יה"ר שיזכו הוא ורעייתו לראות רק טוב וחסד הם וכל צאצאיהם.

פנחס מונדשיין

ב"ה, ירושלים עיה"ק ב אייר תשע"ג

